

10. Тараненко О. О. Словотворення української мови в аспекті її сучасних системно-нормотворчих тенденцій (кінець ХХ-початок ХХІ століття). І. *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 3-32.
11. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр.енциклопедія» ім.М.П.Бажана. 2004. 824 с.

УДК 371.3:811.161.2

Нікольченко М.В.

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні в Україні відбуваються кардинальні зміни в системі загальної середньої освіти в державі, запровадження новітніх технологій у процес здобуття нових знань молодим поколінням. Це стосується і викладання курсу української літератури в сучасному закладі загальної середньої освіти. Специфіка суспільного життя в державі визначає основне спрямування шкільної діяльності «в гуманізації і гуманітаризації освіти, демократизації всього навчально-виховного процесу. Гуманітаризація освіти передбачає визнання предметів гуманітарного циклу серед інших шкільних дисциплін як найголовніших, найважливіших для формування людини. Гуманізація освіти означає посилення її спрямованості на формування особистості, активне засвоєння у школі тих норм моралі, які вироблені людством протягом багатовікової історії» [1, с. 5].

Напрацьовуючи власну методичну систему, учитель вивчає як традиційні, так і новітні технології навчання. Для того, щоб провести продуктивний і цікавий урок, педагогу слід уникати одноманітності, розвиватися і використовувати методичні інновації, що допоможе урізноманітнити урок, зацікавити учнів. Проте слід пам'ятати, що експерименти часто сусідять із ризиками невдачі, тому вони потребують дуже копіткої роботи при виборі стратегії та підготовці до уроку за новою технологією, що має привести до беззаперечного успіху.

Однією з новітніх технологій, що використовуються на уроці літератури, є інтерактивне навчання, сутність якого полягає в активності учнівського колективу, динамічності взаємодії як між власне учителем і учнями, так і між дітьми. Під час інтерактивного уроку вчитель має зорганізувати навчальний процес так, щоб усі учні були залучені до процесу пізнання, мали можливість виявляти свої знання і висловлювати думки. Підґрунтям плідного проведення і, звісно, появи очікуваних позитивних результатів після такого уроку є спільна діяльність, під час якої кожен учасник робить свій індивідуальний внесок. У доброзичливій атмосфері, де учасники підтримують одне одного, відбувається обмін думками, ідеями, знаннями, спостерігається плідна взаємодія для пошуку спільних рішень щодо розв'язання аналізованої проблеми.

Термін *інтерактивний* походить з англійської мови (англ. *interact*) і означає взаємодію, що є сутністю цього методу. Методист Ганна Токмань зазначає: «Інтерактивне ... навчання – технологія навчання, яка передбачає активну взаємодію всіх учасників навчально-виховного процесу, індивідуалізує участь кожного в колективній (груповій) діяльності із чітко спланованим очікуваним результатом навчання [2, с. 250].

Така технологія навчання заперечує панування однієї точки зору над іншими; усі доповідачі мають брати участь у процесі напрацювання спільного рішення. Учасники навчального процесу повинні взаємодіяти, спілкуватися, вести діалог. Під час уроку літератури дитина занурюється в художній текст, уявно спілкується з автором, літературним героєм, літературознавцем, а вже реально – з учителем, однокласником, учасником діалогу.

Для того, щоб організувати плідний інтерактивний урок, слід дотримуватися певних правил. Учитель має зорганізувати урок так, щоб до роботи були залучені всі учасники навчального процесу. Звісно, слід звернути увагу і на психологічне налаштування учнів, оскільки скучність, традиційність поведінки, самообмеженість заважають дитині розкритися і взаємодіяти з іншими. Кількість учасників процесу також впливає на проведення такого заняття і не має перевищувати 30 осіб. Адекватною і продуктивною буде робота в малих групах. Важливим є також і створення відповідної обстановки у навчальному приміщенні. Ганна Токмань зазначає, що «для роботи столи краще поставити «ялинкою», щоб кожний учень сидів напівбоком до ведучого і міг спілкуватися в малій групі; слід заздалегідь підготувати матеріали, необхідні для творчої роботи» [2, с. 251]. Важливим фактором під час уроку є дотримання процедури і регламенту уроку.

На занятті з літератури вчителі послуговуються різноманітними інтерактивними технологіями. Плідним, наприклад, буде колективне творення, опитування за темами твору у формі інтерв'ю перед написанням, під час якого учні ставлять одне одному запитання, читання чернетки в парі, круглий стіл, диспут. Так, можна провести круглий стіл у групах старшокласників після прочитання новели М. Хвильового «Я романтика». Кожен учень пише на аркуші своє судження щодо проблематики твору і передає цей аркуш іншому учаснику, який читає написане і може підтримати чи заперечити висвітлені

думки та додати свої. Одна група може висловлювати думки щодо ідейного змісту твору, друга характеризує образи новели, а третя – композиційні і стильові особливості. Наприкінці уроку учасники процесу оголошують результати. Так з'являється різноплановий та багатоаспектний аналіз твору, що складається з неупереджених, сміливих думок всіх учнів, залучених до творчого процесу.

«У процесі інтерактивного взаємонавчання ... кожний юний читач має відчутти свою успішність, інтелектуальну спроможність, комунікативність» [2, с. 250]. Інтерактивне навчання сприяє формуванню у школярів умінь і навичок аналізу літературного твору, оскільки під час такого уроку діти моделюють життєві ситуації, намагаються спільно розв'язувати проблеми, використовувати рольові ігри.

Література

1. Пасічник Є.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000. 384 с.
2. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2013. 312 с.